

Twee boekbesprekingen

Door Jan van der Born, Hogeschool Inholland/
Bestuurslid Janusz Korczak Stichting
September 2008

Liene J.L.N. Heemstra-Hendrikse, “Het verhaal van het kind, ontwikkelingspsychologie”, ThiemeMeulenhoff, Urecht/Zutphen, 2006, ISBN 90-06-95511-6

Het is duidelijk dat naarstig wordt gezocht naar een andere benadering van de ontwikkelingspsychologie. Minder abstract en theoretisch gebaseerd op een model van ontwikkelingsfasen en meer vanuit de dynamiek van de totale leefwereld in het kader van het zich ontwikkelende levensverhaal.

“Het verhaal van het kind” is een zeer geslaagde poging de ontwikkeling van het kind te beschrijven vanuit de leefwereld van het kind. Door per leeftijdsfase de verschillende ontwikkelingen, die plaats vinden, te combineren en te koppelen aan veel voorbeelden komt de voorgestane ecologisch, narratieve benadering goed uit de verf. Het is ook leesbaar als een verhaal.

“Emma krijgt nieuwe schoenen en ze weet precies wat ze wil. Ze kosten honderd euro maar ze zijn er echter ook van 54 euro.

In de winkel zijn ze er niet zomaar uit. Emma wil die dure, want die hebben een voorkant van suède. Haar moeder twijfelt. Emma doet er nog een schepje bovenop door te zeggen dat alle meisjes uit de klas die ook hebben.

‘Nee,’ zegt moeder heel resoluut: ‘óf die goedkopere óf niets.’”

Emma denkt even na en zegt dan: ‘Nou als ik deze dan niet mag, als die dan echt niet mogen van jou, dan wil ik héél graag die andere. Ze houdt ze aan en vindt vooral de kleuren mooi!’”

Het boek is geschreven voor de PABO en begint dan ook met de leeftijdsfasen van de basisschool. Dit wordt in de volgende delen aangevuld met de fasen er voor en er na tot 15 jaar. De theoretische achtergronden staan ook achter in het boek. Dat vind ik het verfrissende. Eerst het kind en zijn leefwereld en dan de verschillende theoretische invalshoeken van waaruit je naar die leefwereld kunt kijken. Zeker een aanrader. Niet alleen voor de PABO, maar ook voor andere opleidingen, waar kennis van de ontwikkeling van kinderen tot de standaarduitrusting behoort.

Jan Dirk de Jong, “Kapot moeilijk, een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag Van 'Marokkaanse jongens'. Aksant, Amsterdam, 2007, ISBN 978-90-5260-276-9

We hebben het net weer meegemaakt in Gouda, waar de buschauffeurs niet meer door een bepaalde wijk wilden rijden, omdat ze door jongeren werden aangevallen en in Amsterdam waar jongeren het ambulance personeel aanvielen. Nee, niet zomaar jongeren, maar MAROKKAANSE jongeren. Heftige discussies over het al dan niet discriminerende gehalte van deze uitspraken.

In het onderzoek van Jan Dirk de Jong wordt dit beeld genuanceerd. Volgens hem is er sprake van een straatcultuur die niet specifiek is voor allochtone jongeren, maar net zo goed voorkomt bij autochtone jongeren. In het Nederlands Dagblad van 28 december 2007 vat Herman Veenhof het als volgt samen: *De straatteer is van Nederlandse makelij en de groepsprocessen tref je in meer subculturen van kansloze jongeren aan. Ook blanke*

Nederlandse jongeren opereren soms in gewelddadige groepjes. Zelfs reformatorische jeugd uit zich racistisch of gaat wel eens op de vuist. De islam ontbreekt eveneens in de genotmiddelen sector. De Marokkaanse jongeren van De Jong drinken en slikken evenveel als hun autochtone soortgenoten. De taal onderscheid hen wel. Ze spreken een mengelmoesje van Nederlands, sms-taal, gangsta-rap, Arabisch, Berber, Surinaams en Engels, versmolten in een slang dat per buurt verschilt en gangbare Nederlandse woorden een compleet andere inhoud geeft.

De conclusie is dat je gewelddadig gedrag noch aan een specifieke cultuur noch aan een specifieke religie kunt ophangen. Volgens Jan Dirk de Jong vormen noch maatschappelijke achterstand noch culturele factoren een voldoende verklaring voor het delinquente groepsgedrag van Marokkaanse jongens. Ik citeer:

Mijn onderzoek laat zien dat het opvallende groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens veel beter kan worden verklaard uit specifieke kenmerken van de straatcultuur en de wijze waarop deze straatcultuur zich ontwikkelt binnen de condities van een Amsterdamse achterstandswijk waar veel 'Marokkanen' wonen. Mijn onderzoek maakt duidelijk dat Amsterdamse straatjongens van Marokkaanse afkomst hun Nederlandse straatwaarden 'kleur' geven door te verwijzen naar hun gemeenschappelijke etnische achtergrond. Maar het feit dat opvallend overlastgevend en crimineel gedrag typisch is voor 'Marokkaanse' jongens, maakt het nog géén 'typisch Marokkaans' verschijnsel (in de betekenis dat het kenmerkend zou zijn voor de Marokkaanse cultuur).

Kortom bovenstaande toont aan dat zorgvuldig onderzoek en een zorgvuldige meningsvorming gewenst is. In een cultuur van oneliners en kicken op sensatie is dat soms vechten tegen de bierkaai. In die zin is het etnografisch onderzoek van Jan Dirk de Jong zeer waardevol en zet het ons aan het denken. Jan Dirk de Jong is op dit onderzoek aan de Rijksuniversiteit van Groningen gepromoveerd.